

DRAMATURGIE JAKO SPOLEČNÁ VÝZVA

Ke vzniku Asociace divadelních dramaturgů a dramaturgyní

MARTA LJUBKOVÁ A KOL.

Ve čtvrtině jedenadvacátého století můžeme bez uzardění tvrdit, že dramaturgie prošla velkým vývojem nejen co do záběru práce, ale i co do emancipace či sebevědomí. Stále ještě se v profesních debatách tu a tam objevují nářky a povzdechy, že je třeba vysvětlovat, „co to dramaturgie vlastně je“. Na druhé straně se ovšem tohle slovo čím dál tím častěji rozšiřuje mimo kontext umělecké práce a proniká do jiných diskurzů: píše se o dramaturgii veřejného prostoru, o dramaturgii veřejné správy... Co s tím vším? Myslím(e) si, že bychom měli tuto situaci vnímat jako standardní; a vedle toho rozvíjet nové možnosti, vyplývající také z transformace současné umělecké praxe. Tendence k dehierarchizaci, kolektivní tvorbě, „smrt génia“ a další body obratu posledních let totiž znamenají příležitost právě pro dramaturgii, která je tradičně vnímaná jako pečující, podpůrná, diplomatická. Může si tak v této situaci nechat všechny své trumfy a současně se sebevědomě zbavit stigmatizujícího označení „neviditelná“. Tyto posuny souvisejí i s tím, že je snad konečně na ústupu soutěživý přístup devadesátých let. I ten vedle jiného přispěl k tomu, že se dnes jednotlivé profesní skupiny v rámci umění naopak začaly více sdružovat. Dramaturgie je práce do jisté míry individuální (víc než třeba herectví), ale ze své podstaty se odvíjí od kolektivního těla tvorby. Dramaturgyně

a dramaturgové jsou zvyklí prát se, konzultovat, otevírat se novým podnětům – koneckonců otázka je jedním z hlavních dramaturgických nástrojů.

Popsané nastavení oboru znamenalo živnou půdu pro proces, který vyvrcholil v květnu 2025. O tři roky dříve se dramaturgové a dramaturgyně začali vědomě propojovat v rámci stávajících divadelních akcí: začali spolu systematictěji pracovat, začali výše zmíněný nástroj používat společně. Z diskusí, z nichž první se konala v době postcovidové, vzešla myšlenka na organizovanou spolupráci. Samotný proces zjišťování, kdo se hlásí k dramaturgické profesi či ve kterých divadelních institucích lidi tohoto oboru hledat, přinesl překvapivá zjištění: už jen to, že je nás hodně. Organizační skupina se postupně otevírala, morfovala a velmi plaše začala našlapovat kolem plánu na institucionální založení profesní asociace. A téma udržitelného fungování a sdílení kompetencí pak nakonec vyústilo v potřebu asociaci skutečně „legálně zakotvit“: z pole dobrovolnosti jsme se – s jistou mírou rozpaků, vedených strachem žadat členský poplatek – přesunuli k rozhodnutí Asociaci divadelních dramaturgů a dramaturgyní opravdu založit.

Přípravná fáze znamenala mimo jiné formulovat „misi a vizi“ a rozhodnout se pro způsob fungování. Za symbolické považujeme ustavení pětičlenné kolektivní

Rady jako správného orgánu. Už žádní předsedové, žádné místopředsedkyně.

Ustavující schůze ADD se uskutečnila v rámci festivalu Divadelní svět Brno a svedla na jedno místo dvacítku dramaturgů a dramaturgů. Není to málo – v našem původním rozesílacím seznamu byla zhruba stovka lidí. Asociace tedy vznikla, má přes 30 členů a členek z Česka i Slovenska a v tuto chvíli dělá první kroky: připravuje informace sama o sobě, plánuje setkání, vzdělávací akce. Po rychlém startu ubíráme plyn: první rok jsme se rozhodli nastavit efektivní způsob fungování, udržitelné postupy práce, upevnit formáty, které dlouhodobě rozvíjíme. Vytváříme něco, na co budou snad později navazovat další kolegyně a kolegové. Rozhlížíme se v zahraničí a připravujeme spolupráci s dalšími profesními organizacemi.

Asociace divadelních dramaturgů a dramaturgů nevznikla primárně za účelem profesní advokacie, ale jako prostor pro vzájemné setkávání, sdílení, kultivaci oboru, vzdělávání. Chceme pozorovat náš obor a podávat o něm zprávu sami pro sebe i pro okolí. Chceme sledovat trendy doma i v zahraničí. Chceme pořádat vlastní akce,

zaměřit se na perspektivy dramatické tvorby, rozvíjet mezinárodní vztahy. Chceme být místem, kam se lze obrátit v případě dramaturgické nejistoty, a také v případě dramaturgického úspěchu.

V tuto chvíli naše činnost vyvěrá z aktuální situace v divadle, v umění, ve společnosti. Bylo by skvělé, kdyby se ADD mohla stát natolik suverénní institucí, že bude schopna reagovat na vývoj a podle něj se proměňovat, současně ale zůstat pevná a stabilní. Na jednom ze setkání řekl Štěpán Otčenášek, dnes také člen ADD, že úvahy na téma založení sdružení existovaly už před rokem 1989. Jsme rádi, že můžeme navazovat na to nejlepší z české a slovenské dramaturgie a hledat její nové cesty společně.

V případě zájmu o členství nebo více informací se lze obracet na e-mail: asociaceadd@gmail.com.

Marta Ljubková za Radu ADD
ve složení Barbara Gregorová, Miriam Kičiňová, Marta Ljubková, Petr Pola, Martin Sládeček

